

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/17/2017
Identifikačné číslo spisu: 8014200500
Dátum vydania rozhodnutia: 10.04.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:8014200500.4

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členov senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Eriky Čanádyovej v právnej veci žalobcu: U. - ART MEDIA, so sídlom vo Svidníku, Bardejovská 220/2, IČO: 45 902 402, Svidník, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8, za účasti 2/ U. M. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom Z. X/XXX, XXX XX Y., P. republika, 3/ L. L. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom R. X/XX, XX XXX E., P. republika, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej (I.) zo dňa 10. februára 2014 číslo: 156733/2014-BA a (II.) zo dňa 13. februára 2014 č.: 22238-3/2014-BA o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 2S/33/2014-77 zo dňa 7. decembra 2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 2S/33/2014-77 zo dňa 7. decembra 2016 m e n í tak, že rozhodnutia žalovanej číslo: 156733/2014-BA zo dňa 10. februára 2014 a číslo: 22238-3/2014-BA zo dňa 13. februára 2014 z r u š u j e a veci jej v r a c i a na ďalšie konanie.

Žalobcovi priznáva voči žalovanej právo na náhradu trov konania pred správnym súdom a právo na náhradu trov kasačného konania v rozsahu jednej pätiny.

Odôvodnenie

I.

Krajský súd v Prešove rozsudkom č. k. 2S/33/2014-77 zo dňa 7. decembra 2016 zamietol žaloby o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutí žalovanej číslo 156733/2014-BA zo dňa 10. februára 2014 a číslo 22238-3/2014-BA zo dňa 13. februára 2014 a náhradu trov konania účastníkom nepriznal.

1. Rozhodnutím (I.) číslo 15673-3/2014-BA zo dňa 10. februára 2014 Sociálna poisťovňa, ústredie ako odvolací orgán, odvolanie žalobcu (zamestnávateľa U. F. K. - ART MEDIA) z 15. novembra 2013 a odvolanie účastníka konania 2/ U. M. M. zo XX. O. XXXX zamietla a rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Svidník, číslo 5427-2/2013-Sk z 3. októbra 2013, potvrdila.

Rozhodnutím (II.) číslo 22238-3/2014-BA zo dňa 13. februára 2014 Sociálna poisťovňa, ústredie ako odvolací orgán, odvolanie žalobcu (zamestnávateľa U. - ART MEDIA) z 15. novembra 2013 a odvolanie

účastníka konania 3/ L. L. E. zo XX. O. XXXX zamietla a rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Svidník, číslo 5427-37/2013-Sk z 3. októbra 2013, potvrdila.

2. Krajský súd uznesením sp. zn. 2S/33/2014 zo dňa 26. marca 2015 vzhľadom na rovnaký predmet vecí ako aj účastníkov konania spojil veci vedené pod sp. zn. 2S/33/2014 a sp. zn. 2S/34/2014 podľa § 112 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 OSP na spoločné konanie ďalej vedené pod sp. zn. 2S/33/2014.

3. Preskúmaním zákonnosti postupu a rozhodnutí správnych orgánov I. a II. mal správny súd za preukázané, že Sociálna poisťovňa, pobočka Svidník ako správny orgán príslušný podľa § 178 ods. 1 písm. a/ bod I zákona číslo 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) v spojení s § 210 ods. 1 citovaného rozhodla

- dňa 3. októbra 2013 rozhodnutím číslo 5427-2/20136-Sk vo veci účastníka konania 2/ o zániku povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti podľa slovenskej legislatívy uplynutím dňa 14. júna 2013 a

- dňa 3. októbra 2013 rozhodnutím číslo 5427-37/2013-Sk rozhodla vo veci účastníka konania 3/ o zániku povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti podľa slovenskej legislatívy uplynutím dňa 3. apríla 2013.

4. Na odvolanie účastníkov správneho konania Sociálna poisťovňa, ústredie ako odvolací orgán (žalovaná) podľa § 218 ods. 2 zákona o sociálnom poistení rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu potvrdila. Správne orgány tak rozhodli na základe vykonaných kontrol Sociálnou poisťovňou, pobočkou Svidník na určenie uplatniteľnej legislatívy v súlade s koordinačnými nariadeniami (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 988/2009 zo 16. septembra 2009 (ďalej len „základné nariadenie“), ktoré upravujú oblasť sociálneho zabezpečenia na území Slovenskej republiky. Na základe výsledkov kontrol boli vyhodnotené firmy, ktorých zamestnanci reálne vykonávali činnosť na území Slovenskej republiky a firmy, ktoré zamestnávajú prevažne zamestnancov s bydliskom na území Poľskej republiky. Títo zamestnanci boli naďalej ponechaní v systéme sociálneho zabezpečenia Slovenskej republiky. Kontroly zamerané na reálny výkon činnosti zamestnancov na území Slovenskej republiky, ktorí majú bydlisko v Poľskej republike, začala Sociálna poisťovňa vykonávať na základe podnetov poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS (Zakład Ubezpieczeń Społecznych), Varsava. Ak osoba pracujúca vo viacerých členských štátoch nevykonáva podstatnú časť činnosti v členskom štáte bydliska, uplatňujú sa právne predpisy členského štátu, v ktorom má zamestnávateľ registrované sídlo alebo miesto podnikania.

5. Z výsledkov kontroly so zameraním na preverenie reálneho výkonu činnosti zamestnancov v období od 1. januára 2012 do 14. júna 2013 bolo zistené, že sídlo žalobcu 1/ uvedené vo výpise zo živnostenského registra nespĺňa základné kritériá registrovaného sídla spoločnosti. Na základe výsledkov kontroly dospel správny súd k záveru, že sídlo žalobcu 1/ uvedené vo výpise z obchodného registra nespĺňa základné kritériá sídla spoločnosti a zároveň konštatoval, že žalobca 1/ síce predložil formálne doklady, ako pracovnú zmluvu, mzdový list, výplatné pásky a evidenciu dochádzky, ale nepredložil doklady preukazujúce reálny výkon práce zamestnancov žalobcu 2/ a 3/, z ktorých by bolo zrejmé, že zamestnanci žalobcu 2/ a 3/ vykonávali prácu na určenom mieste. Po oboznámení sa s obsahom administratívneho spisu žalovanej krajský súd zistil, že žalovaná dňa 30. júla 2012 vystavila pre zamestnanca žalobcu 2/ formulár PD A 1 s platnosťou od 1. januára 2012 do 14. júna 2013 a pre zamestnanca žalobcu 3/ dňa 14. júna 2012 s platnosťou od 1. februára 2012 do 3. apríla 2012. Formulár bol vystavený ešte v čase, kedy neexistovali pochybnosti o správnosti určenia uplatniteľnej legislatívy a splnenie podmienok na určenie uplatniteľnej legislatívy nebolo overené kontrolou reálneho výkonu činnosti zamestnanca na území SR.

6. Zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu krajský súd preskúmal v intenciách ustanovení § 172 až § 225 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o sociálnom poistení alebo zákon č. 461/2003 Z.z.), ktorú právnu úpravu citoval, súčasne v intenciách čl. 13 ods. 3 Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 z

29.04.2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej len nariadenie 883/2004) postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v § 177 a nasl. zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“).

7. Správny súd vzhľadom na zistenia v predmete súdneho prieskumu konštatoval, že jednou z rozhodujúcich skutočností na určenie miesta výkonu činnosti, a teda aj na posúdenie určenia príslušnosti k právnym predpisom sociálneho zabezpečenia je určenie registrovaného sídla alebo miesta podnikania. Ak osoba pracujúca vo viacerých členských štátoch nevykonáva podstatnú časť činnosti v členskom štáte bydliska, uplatňujú sa právne predpisy členského štátu, v ktorom má zamestnávateľ registrované sídlo alebo miesto podnikania. Síce termín registrované sídlo alebo miesto podnikania v základnom alebo vykonávacom nariadení nie je vymedzený, Súdny dvor na základe prípadu Planzer Luxembourg Sarl C-73/06 vypracoval termíny, na základe ktorých je možné určiť registrované sídlo alebo miesto podnikania zamestnávateľa. Podľa názoru Súdneho dvora určenie miesta sídla hospodárskej činnosti predpokladá zohľadnenie súhrnu faktorov, medzi ktorými sa v prvom rade nachádza sídlo, miesto ústredia, miesto stretnutia riadiacich osôb spoločnosti a miesto, obvykle totožné, v ktorom sa rozhoduje o všeobecnej podnikovej politike. Ďalšie faktory ako napríklad bydlisko riadiacich osôb, miesto podnikania valného zhromaždenia, miesto uloženia právnych a účtovných dokumentov a miesto hlavného priebehu finančných činností, najmä bankových sa môžu zohľadniť tiež. S poukazom na uvedené správny súd dospel k záveru, že registrované sídlo alebo miesto podnikania môžu byť teda uznané po splnení určitých podmienok. Tieto kritériá skúma inštitúcia v mieste bydliska na základe dostupných informácií alebo v úzkej spolupráci s inštitúciou v členskom štáte, kde má zamestnávateľ registrované sídlo alebo miesto podnikania. V rámci skúmania predmetných skutočností je potrebné preukázať miesto, kde má zamestnávateľ registrované sídlo a správu, dĺžku obdobia od zriadenia zamestnávateľa v členskom štáte, počet administratívnych zamestnancov pracujúcich v sídle, miesto, kde uzatvorená väčšina zmlúv a podobne. V prípade, že zamestnávateľ nespĺňa podmienky registrácie sídla alebo miesta podnikania, nemôže sa na zamestnancov uplatňovať legislatíva štátu, v ktorom má zamestnávateľ registrované sídlo alebo miesto podnikania, čo je vzhľadom na výsledky kontroly aj predmetný prípad.

8. Po preskúmaní rozhodnutí správnych orgánov z dôvodov uvedených v žalobe správny súd dospel k záveru, že vo vzťahu k žalobcovi 1/ subjektívne práva porušené neboli, pretože v žalobe je namietané porušenie subjektívnych práv zamestnanca žalobcu 2/. Postup žalovanej bol v súlade so zákonom, preto žalobu žalobcov ako nedôvodnú podľa § 190 SSP zamietol. 6. O trovách konania správny súd rozhodol podľa § 167 SSP a s poukazom na neúspešnosť v konaní žalobcovi a zamestnancov žalobcu 2/ a 3/ v rozhodnutí krajského súdu nesprávne označených ako žalobcovia 2/ a 3/ náhradu trov konania účastníkom nepriznal.

II.

9. Proti rozsudku správneho súdu podali v zákonnej lehote žalobca 1/ a zamestnanci žalobcu 2/ a 3/ (v rozhodnutí krajského súdu nesprávne označení ako žalobcovia 2/ a 3/) kasačnú sťažnosť pre nesprávne právne posúdenie veci podľa § 440 ods. 1 písm. g/ SSP. Navrhli, aby kasačný súd napadnutý rozsudok zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, prípadne, aby ho zmenil a priamo zrušil rozhodnutie žalovanej v spojení s rozhodnutím prvostupňového orgánu verejnej správy a priznal žalobcom náhradu trov konania v rozsahu 100%.

10. V dôvodoch kasačnej sťažnosti poukázala na porušenie ich subjektívnych práv v priebehu administratívneho konania najmä pokiaľ ide o spravodlivý proces, ktorý zahŕňa aj právo na zákonné administratívne konanie, právo na fungovanie verejnej správy na princípe tzv. dobrej správy a právo na dodržiavanie základných zásad správneho konania. Osobitne došlo na strane žalobcu 1/ k porušeniu jeho subjektívneho práva vlastníť majetok, práva na slobodnú voľbu povolania a práva podnikat' a dosahovať zisk z podnikateľskej činnosti na území Slovenskej republiky. Žalobca 1/ v dôsledku napadnutých rozhodnutí orgánov verejnej správy nemôže zamestnávať zamestnancov, o prácu ktorých má záujem, pretože títo nebudú môcť byť riadne sociálne a zdravotne poistení na území Slovenskej republiky. Neobstojí ani odôvodnenie rozsudku správneho súdu, podľa ktorého sa žalobca 1/ domáhal porušenia

iných ako svojich subjektívnych práv, konkrétne subjektívnych práv svojich zamestnancov 2/ a 3/. S poukazom na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 10 Sžso/ 60/2015 zo dňa 28. septembra 2016 boli toho názoru, že právny názor krajského súdu o tom, že nedošlo k porušeniu subjektívnych práv žalobcu 1/ je nielen nesprávny, ale je aj v rozpore s rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu SR.

11. Žalobcovia v kasačnej sťažnosti namietali aj výkon kontroly u žalobcu 1/, na základe záverov ktorej dospela žalovaná k záveru o tom, že zamestnanci žalobcu 2/ a 3/ nespĺňajú podmienku reálneho výkonu činnosti na území Slovenskej republiky. Namietali nesúlad s postupom žalovanej upraveným v § 195 zákona o sociálnom poistení a tvrdili, že táto si nevyžiadala od žalobcu 1/ doklady, nepristúpila k výsluchu zamestnancov ani k inému spôsobu preverenia tvrdení žalobcu 1/. Napriek riadnemu zisteniu skutkového stavu veci žalovaná pristúpila k nezákonnému prejudikovaniu svojich rozhodnutí o tom, že zamestnanci žalobcu 1/ a ďalších zamestnávateľov nepodliehajú slovenským právnym predpisom .

12. Žalobcovia zotrvali na svojich tvrdeniach o nedodržaní zákonnej lehoty na rozhodnutie (§ 210 ods. 1 a 3 zákona o sociálnom poistení) a na porušení princípu rovnakého zaobchádzania, ktoré má spočívať v tom, že na území Slovenskej republiky pôsobí množstvo zamestnávateľov, ktorých výkon činnosti nedovoľuje zastihnúť ich zamestnancov v sídle zamestnávateľa, pričom je možné predpokladať, že žalovaná u žiadneho iného zamestnávateľa s výnimkou poľských zamestnávateľov, nevykonala v súčinnosti s príslušným inšpektorátom práce kontrolu reálneho výkonu činnosti. Voči takýmto zamestnávateľom žalovaná postupuje rozdielnym spôsobom a nerozhoduje o zániku sociálneho poistenia ich zamestnancov, ktorí sú cudzincami a v inej krajine vykonávajú SZČO.

13. Z postupu krajského súdu tiež badať, že tento považuje prvostupňové a odvolacie administratívne konanie za jeden celok, pritom žalovaná ako odvolací orgán podstatným spôsobom doplnila dôvody pre potvrdenie prvostupňového rozhodnutia, na ktoré už nemali žalobcovia možnosť reagovať.

14. Rovnako žalobcovia poukázali na to, že v súlade s čl. 13 bod 3. nariadenia (ES) č. 883/2004 nie je skúmanie tzv. registrovaného miesta podnikania žalobcu 1/ ako zamestnávateľa vôbec dôvodné. Táto okolnosť sa totiž skúma len pri určovaní uplatniteľnej legislatívy podľa čl. 13 bod 1 nariadenia č. 883/2004, ak osoba ako zamestnanec vykonáva prácu v dvoch alebo viacerých členských štátoch. Aj preto je poukazovanie na prípad Planzer Luxembourg Sarl C-73/06 zo strany žalovanej a krajského súdu irelevantné. Odhliadnuc od toho sa v uvedenom prípade riešili podmienky registrovaného sídla, resp. miesta podnikania len pre účely určenia štátu zdaniteľného plnenia pre DPH a nie na účely určenia uplatniteľnej legislatívy štátu pre sociálne zabezpečenie osoby. Navyše žalobca 1/ dostatočne preukázal, že naozaj mal registrované sídlo miesta podnikania v Slovenskej republike, a to aj s prihliadnutím na splnenie podmienok a dôležitých kritérií určených tzv. Praktickou príručkou.

III.

15. Žalovaná vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti s rozsudkom krajského súdu v plnom rozsahu súhlasila a navrhla ho potvrdiť. V súvislosti s námietkami žalobcu 1/ opakovane poukázala na vykonanú kontrolu reálneho výkonu činnosti zamestnancov na území Slovenskej republiky, ktorí majú bydlisko v Poľskej republike a ktorých zamestnávateľ má sídlo na území Slovenskej republiky, na základe podnetu ZUS Várhava z dôvodu pretrvávajúceho trendu narastajúceho počtu registrovaných „poľských zamestnávateľov“ vzbudzujúcich podozrenie zo zneužívania systému verejného zdravotného poistenia, ktoré avizovali najmä Zdravotná poisťovňa Dôvera a Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou. Išlo o zamestnávateľov, ktorí prihlásili na povinné sociálne poistenie zamestnancov v pracovnoprávnom vzťahu, ktorých príjem sa pohyboval v rozpätí od 25,00 eur do 50,00 eur mesačne a pracovná činnosť bola v rozsahu 4 až 10 hodín mesačne. Následne Sociálna poisťovňa v súlade s článkom 76 nariadenia č. 883/2004 informovala o zistených skutočnostiach príslušnú inštitúciu sociálneho zabezpečenia v Poľskej republike.

16. Pobočky Sociálnej poisťovne postupovali podľa schválených postupov vo vzťahu ku všetkým zamestnancom bez rozdielu národnosti, či štátnej príslušnosti a preto nie je tvrdenie žalobcu 1/ o

porušení principu rovnakého zaobchádzania, opodstatnené. Sociálna poisťovňa zodpovedá za správnosť údajov uvedených vo formulári E 101/PD A1 a je povinná kedykoľvek zväziť na základe relevantných skutočností oprávnenosť vydania týchto formulárov, resp. či ich vydanie bolo v súlade s právom. V prípade zistených pochybností je oprávnená nezákonný formulár zrušiť.

17. Sociálna poisťovňa svojim rozhodnutím nezasahuje do majetkových práv žalobcu 1/ vzhľadom na to, že nerozhoduje o odvodovej povinnosti žalobcu 1/, ale o zániku sociálneho poistenia jeho zamestnancov podľa slovenskej legislatívy. Preto žalobca 1/ nie je rozhodnutiami Sociálnej poisťovne dotknutý na svojich majetkových právach.

18. Na preukázanie reálneho výkonu činnosti zamestnancov nepostačuje len formálnym spôsobom deklarovat' podnikanie. Počet hodín, ktoré majú zamestnanci za mesiac odrobiť a k tomu prislúchajúca mzda za vykonanú prácu, vzbudzujú odôvodnené pochybnosti o rentabilnosti, keďže zamestnancovi dochádzajú z Poľskej republiky na územie Slovenskej republiky individuálne. Predložené dôkazy nepreukázali, že k reálnemu výkonu pracovnej činnosti došlo. Poznomenala, že hoci zamestnanci žalobcu 2/ a 3/ boli vyradení zo systému sociálneho poistenia v Slovenskej republike neznamená to, že nie sú poistení ani v jednom členskom štáte, ale naopak, stále podliehajú poľskej legislatíve.

19. V neposlednom rade žalovaná namietala aplikáciu § 92 ods. 1 OSP, ktorý inštitút sa používa len v sporovom konaní. Vstúpenie zamestnancov žalobcu 2/ a 3/ boli tiež oprávnení podať žalobcu v lehote do 2 mesiacov odo dňa doručenia rozhodnutí správneho orgánu v poslednom stupni. Pokiaľ tak neurobili, neboli dotknutí na svojich subjektívnych právach. V danom prípade podľa názoru žalovanej nejde ani o nerozlučné spoločenstvo práv žalobcov podľa § 91 ods. 2 OSP, ako to tvrdia v odvolaní.

20. Záverom poukázala na rozsudky Krajského súdu v Žiline v prospech Sociálnej poisťovne, ktoré už nadobudli právoplatnosť, sp. zn. 21 Scud/22/20145 z 29. apríla 2015, sp. zn. 21 Scud/35/2014 zo 14. januára 2015 a 21 Scud/9/2013 z 3. decembra 2014. Taktiež poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Sžso/22/2015 z 27. apríla 2016, ktorý v obdobnom prípade potvrdil rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 21 Sciud/9/2014 z 11. marca 2015, t.j. žalobu žalobcu zamietol. Podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nebolo preukázané, že by žalobkyňa reálne fakticky vykonávala činnosť zamestnanca u zamestnávateľa REPRUF s.r.o.

IV.

Podľa § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok účinný od 1.7.2016 odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ v spojení s § 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 453 ods. 2 SSP), kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s § 137 ods. 4 SSP) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná.

21. Predmetom preskúmacieho konania na kasačnom súde v danej veci boli rozhodnutia žalovaného správneho orgánu, ktorým s konečnou platnosťou rozhodol tak, že zamestnancovi 2/ U. ktorý je občanom Poľskej republiky a zároveň zamestnancom u žalobcu 1/- u zamestnávateľa v Slovenskej republike na základe platne uzavretej pracovnej zmluvy zaniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti podľa slovenskej legislatívy uplynutím dňa 14. júna 2013; a zamestnancovi 3/ L. L. E., ktorý je zhodne ako žalobca 2/ občanom Poľskej republiky a

zároveň zamestnancom u žalobcu 1/ zaniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkového poistenia a povinné poistenie v nezamestnanosti podľa slovenskej legislatívy uplynutím dňa 3. apríla 2013. Z obsahu spisov bolo zistené, že Sociálnej poisťovni bola doručená informácia poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS Váršava, že v posledných rokoch vznikli firmy, ktoré sprostredkujú pre poľských podnikateľov zamestnanie na úväzok v iných členských štátoch. V mnohých prípadoch cieľom tejto činnosti nie je výkon zamestnania na pracovnú zmluvu mimo hraníc Poľskej republiky, ale vyhýbanie sa plateniu odvodov na sociálne zabezpečenie ZUS z podnikateľskej činnosti, ktorú vykonávajú v Poľskej republike. Ako tomu bolo aj v predmetnej veci, Sociálna poisťovňa, pobočka Svidník vykonala dňa 14. marca 2013 kontrolu so zameraním na preverenie reálneho výkonu činnosti zamestnancov na území Slovenskej republiky. V rámci vykonanej kontroly zistila, v registrovanom sídle spoločnosti Svidník, Karpatská 754/7 sa nenachádza kancelária ani prevádzkareň žalobcu 1/. Adresa sídla zamestnávateľa žalobcu 1/ bola poskytnutá za účelom zriadenia živnosti a bola adresou trvalého pobytu Ing. U. R.. Na základe kontroly sa nepodarilo preukázať reálny výkon činnosti zamestnancov zamestnávateľa U. F. K. - ART MEDIA (podnikateľskú činnosť vykonával na základe živnostenského oprávnenia s dňom vzniku oprávnenia 1. novembra 2010) na území Slovenskej republiky, ani splnenie podmienok na určenie miesta podnikania.

22. Sociálna poisťovňa, ústredie, vystavila pre zamestnancov žalobcu 1/ - formulár PD A 1 v prípade zamestnanca žalobcu 2/ s platnosťou od 1. januára 2012 do 14. júna 2013 a v prípade zamestnanca žalobcu 3/ s platnosťou od 1. februára 2012 do 3. apríla 2013. V rámci vykonanej kontroly Sociálna poisťovňa, pobočka Svidník zistila, že sídlo žalobcu 1/ uvedené vo výpise z obchodného registra nespĺňa základné kritériá sídla spoločnosti a zároveň konštatoval, že žalobca 1/ síce predložil formálne doklady, ako pracovnú zmluvu, mzdový list, výplatné pásky a evidenciu dochádzky, ale nepredložil doklady preukazujúce reálny výkon práce zamestnancov žalobcov 2/ a 3/, z ktorých by bolo zrejmé, že žalobcovia 2/ a 3/ vykonávali prácu na určenom mieste. Na základe kontroly sa nepodarilo preukázať reálny výkon činnosti zamestnancov žalobcu 1/ na území SR, ani splnenie podmienok na určenie miesta podnikania. Sociálna poisťovňa, pobočka Svidník rozhodla, že zamestnancom žalobcu 2/ a 3/ zaniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti podľa slovenskej legislatívy. Registračný list fyzickej osoby - prihláška, ktorá má deklaratórne účinky, nemôže deklarovať vznik povinného sociálneho poistenia v rozpore s koordinačnými nariadeniami Európskej únie. Žalovaná sa so skutkovými zisteniami Sociálnej poisťovne, pobočka Stará Svidník a s jej rozhodnutiami v odvolacom konaní stotožnila. Včas podanou žalobou sa žalobcovia domáhali preskúmania rozhodnutí žalovanej. Správny súd, konajúci o žalobách o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovanej, resp. o správnej žalobe v sociálnych veciach sa so zistením skutočného stavu veci stotožnil. Vykonané dokazovanie vyhodnotil za dostatočné na prijatie objektívneho záveru o zániku povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti podľa slovenskej legislatívy. Žalobcovia podali proti rozsudku správneho súdu podľa § 438 ods. 1 SSP kasačnú sťažnosť.

23. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 7Sžo/43/2015 zo dňa 4. augusta 2016 zrušil (skorší) rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 26. marca 2015, č.k. 2S/33/2014-37 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení uznesenia sa podrobne zaoberal otázkou účastníkov konania v správnom súdnom konaní podľa § 250 ods. 1 OSP. Krajský súd v Prešove, riadiac sa právnym názorom vysloveným odvolacím súdom uznesením č.k. 2S/33/2014-66 zo dňa 19. septembra 2016 podľa § 92 OSP zamietol návrh žalobcu 2/ a 3/ zo dňa 16. februára 2015 na vstup do konania. Podľa § 250 ods. 1 OSP boli do súdneho konania pribratý U. uznesením krajského súdu č.k. 2S/33/2014-24 zo dňa 2. decembra 2014 a L. bol do konania pribratý uznesením krajského súdu č.k. 2S/34/2014-24 zo dňa 2. decembra 2014.

24. V správnom súdnom konaní poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. (§ 2 ods. 1 SSP)

25. Správnu žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu

orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy. (§ 177 ods. 1 SSP).

26. Rozsah správnej žaloby fyzickej osoby a jej dôvody možno zmeniť alebo doplniť až do rozhodnutia správneho súdu. Pri správnej žalobe fyzickej osoby nie je správny súd viazaný žalobnými bodmi. (§ 203 ods. 1, 2 SSP).

27. Predmetom kasačného konania v danej veci bol rozsudok, ktorým správny súd zamietol žalobu, ktorou sa žalobcovia domáhali preskúmania zákonnosti rozhodnutí žalovaného správneho orgánu, žiadajúc ich zrušenie a vrátenie vecí na ďalšie konanie.

V procese posudzovania zákonnosti rozsudku krajského súdu, napadnutého kasačnou sťažnosťou žalobcu, kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich z administratívneho spisu, na ktoré poukázal už krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku, z ktorých dôvodov ich najvyšší súd už neopakuje a súčasne na ne nepoukazuje. Podľa § 210 ods. 1 zákona o sociálnom poistení organizačné zložky Sociálnej poisťovne vydávajú rozhodnutia vo veciach uvedených v § 178 ods. 1 písm. a/ a v § 179 ods. 1 písm. a/ a b/.

28. Podľa § 6 ods. 1 zákona o sociálnom poistení poistenec podľa tohto zákona je fyzická osoba, ktorá je nemocensky poistená, dôchodkovo poistená alebo poistená v nezamestnanosti podľa tohto zákona.

29. Pravidlá určujúce príslušnosť k systému sociálneho zabezpečenia osôb vykonávajúcich činnosť v štátoch Európskej únie upravujú koordinačné nariadenia, Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia a jeho vykonávacie nariadenie č. 987/2009. Základné nariadenie v druhej hlave ustanovuje určenie príslušnosti právnych predpisov uplatniteľných na fyzické osoby vykonávajúce zamestnanie alebo samostatne zárobkovú činnosť v členských štátoch. V článku 11 ods. 1 uvedeného nariadenia Európsky parlament a Rada ustanovuje všeobecné pravidlo zakotvené v preambule tohto nariadenia, že osoby, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, podliehajú právnym predpisom len jedného členského štátu; tieto právne predpisy sa určujú v súlade s touto hlavou. V čl. 11 ods. 3 písm. a/ uvedeného nariadenia európsky zákonodarcovia stanovili, že s výhradou článkov 12 až 16 osoba vykonávajúca činnosť ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba v členskom štáte podlieha právnym predpisom tohto členského štátu. Pokiaľ fyzická osoba vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch sa určí príslušnosť právneho predpisu členského štátu EÚ podľa právnej úpravy ustanovenej v čl. 13 ods. 3 základného nariadenia, v zmysle ktorého osoba, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch, podlieha právnym predpisom členského štátu, v ktorom vykonáva činnosť ako zamestnanec, alebo ak vykonáva takúto činnosť v dvoch alebo viacerých členských štátoch, právnym predpisom určeným v súlade s odsekom 1 čl. 13.

30. Postup uplatňovania článku 13 základného nariadenia Európsky parlament a Rada ustanovuje v čl. 16 vykonávacieho nariadenia (č. 987/2009).

31. Od 28. júna 2012 nadobudlo účinnosť Nariadenie (ES) č. 465/2012, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) 883/2004 a uplatniteľnú legislatívu v prípade súbežného výkonu zamestnania v dvoch alebo viacerých členských štátoch upravuje podrobnejšie. Pri súbežnom zamestnaní v dvoch členských štátoch pre zamestnávateľov s registrovanými sídlami alebo miestami podnikania v odlišných štátoch sa skúma podmienka podstatného výkonu činnosti zamestnanca v jednotlivých členských štátoch. SZČO zvyčajne vykonávajúca činnosť v dvoch alebo viacerých členských štátoch, podlieha legislatíve štátu, v ktorom sa nachádza centrum jej záujmu, ak nemá bydlisko v jednom z členských štátov, v ktorých vykonáva podstatnú časť svojej činnosti. Podľa čl. 11 ods. 1 Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady 833/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej len „základné nariadenie“) osoby, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, podliehajú právnym predpisom len jedného členského štátu.

32. Podľa § 11 ods. 3 písm. a/ základného nariadenia s výhradou článkov 12 až 16 osoba vykonávajúca

činnosť ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba v členskom štáte podlieha právnym predpisom tohto členského štátu.

33. Podľa čl. 13 ods. 1 písm. a/ základného nariadenia účinného do 27.06.2012 osoba, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnanec v dvoch alebo viacerých členských štátoch podlieha právnym predpisom členského štátu bydliska, ak takáto osoba vykonáva podstatnú časť svojej činnosti v tomto členskom štáte, alebo ak zamestnaná vo viacerých podnikoch, alebo ju zamestnáva viacero zamestnávateľov, ktorým registrované sídlo alebo miesto podnikania je v odlišných členských štátoch.

49. Podľa čl. 13 ods. 3 základného nariadenia osoba ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch, podlieha právnym predpisom členského štátu, v ktorom vykonáva činnosť ako zamestnanec, alebo ak vykonáva takúto činnosť v dvoch alebo viacerých členských štátoch, právnym predpisom určeným v súlade s odsekom 1.

34. V zmysle citovaných článkov a v zmysle obsahu rozhodnutí správnych orgánov súd dospel k záveru, že pri súbahu poistení, v ktorých sa nachádza cezhraničný prvok je nevyhnutné určiť uplatniteľnú legislatívu, ktorá sa bude vzťahovať na dotknutú osobu, v súlade so základným a vykonávacím nariadením, ktoré koordinujú sociálne zabezpečenie. Závaznosť spolupráce medzi inštitúciami sociálneho zabezpečenia členských štátov EÚ európsky zákonodarca ustanovuje tiež v čl. 20 ods. 1 a 2 vykonávacieho nariadenia, v zmysle ktorého dotknuté inštitúcie sprostredkujú príslušnej inštitúcii členského štátu, ktorého právne predpisy sú na osobu uplatniteľné podľa hlavy II základného nariadenia, nevyhnutné informácie potrebné na určenie dátumu, ku ktorému sa tieto právne predpisy stávajú uplatniteľnými, ako aj príspevkov, ktoré táto osoba a jej zamestnávateľ alebo zamestnávateľa sú povinní platiť podľa týchto právnych predpisov. Príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy boli určené ako uplatniteľné na osobu podľa hlavy II základného nariadenia, sprostredkuje informáciu o dátume, ku ktorému sa uplatňovanie právnych predpisov stáva účinným, inštitúcii určenej príslušným úradom členského štátu, ktorého právne predpisy sa na túto osobu naposledy vzťahovali.

35. Vychádzajúc zo skutkových zistení vyplývajúcich z predloženého spisového materiálu kasačný súd zistil, že žalovaná tvrdila, že v zmysle zásad ustanovených v úvodnej časti nariadenia Európskeho parlamentu a Rady číslo 883/2004 (základného nariadenia) je potrebné zabezpečiť, aby osoby, ktoré sa pohybujú v rámci spoločenstva podliehali systému sociálneho zabezpečenia iba jedného členského štátu, aby sa tak predišlo prekryvaniu uplatniteľných ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov a komplikáciám, ktoré by z toho mohli vzniknúť. Inštitúcie a osoby, na ktoré sa vzťahujú koordinačné nariadenia Európskej únie, majú povinnosť vzájomne sa informovať a spolupracovať, aby sa zabezpečilo riadne vykonávanie koordinačných nariadení. O skutočnostiach zistených na základe kontroly u žalobcu bola v súlade s článkom 76 ods. 4 základného nariadenia informovaná centrála poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS vo Varsave listom a poľská inštitúcia tieto skutočnosti akceptovala. Ďalej žalovaná uviedla, že postupom podľa článku 16 vykonávacieho nariadenia došlo medzi žalovanou a poľskou inštitúciou sociálneho zabezpečenia k definitívnemu určeniu uplatniteľných právnych predpisov, ktoré aj žalovaná akceptovala.

36. Napriek uvedenému Sociálna poisťovňa konajúc a rozhodujúc podľa ustanovení zákona č. 461/2003 Z.z. v platnom znení preskúmanými rozhodnutiami vydanými v oboch stupňoch administratívneho konania určila, že príbratému účastníkovi konania R. ako zamestnancovi žalobcu nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti podľa slovenskej legislatívy uplynutím od 1. decembra 2010.

37. Kasačný súd rozhodujúc o kasačnej sťažnosti konštatoval, že Veľký senát správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež „veľký senát“) posudzoval otázky nastolené senátom 9S v rozsahu vymedzenom v uznesení sp. zn. 9 Sžsk 22/2017 zo dňa 16. mája 2018, ktorým podľa § 22 ods. 1 písm. a/ SSP postúpil vec vedenú na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 9Sžsk/22/2017 na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu.

38. Kasačný súd, vychádzajúc z uvedeného a právnej úpravy ustanovenej v druhej hlave vykonávacieho nariadenia, ktoré ustanovuje určenie príslušnosti právnych predpisov uplatniteľných na fyzické osoby vykonávajúce zamestnanie alebo samostatne zárobkovú činnosť v členských štátoch a s poukazom na záver Veľkého senátu správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. 1Vs 1/2018 zo dňa 4. decembra 2018, ktorý rozhodol o otázkach rozhodujúcich pre posúdenie veci, že dohoda medzi inštitúciami dvoch alebo viacerých členských štátov EÚ podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia musí byť určitá čo do obsahu, ako aj subjektov, ktorých sa má určenie uplatniteľných právnych predpisov týkať a zároveň musí byť zachovaná v akomkoľvek formáte (napr. písomne, na elektronickom nosiči, atď.) a založená do spisu inštitúcie sociálneho poistenia členského štátu) v tomto prípade žalovanej konštatuje, že ani v danom prípade z dohody medzi Sociálnou poisťovňou a poľskou inštitúciou sociálneho zabezpečenia nevyplýva, že k dohode o uplatniteľnej legislatíve poľského zákonodárstva došlo aj vo vzťahu k žalobkyni. Veľký senát posudzoval otázky nastolené senátom 9S v rozsahu vymedzenom v uznesení sp. zn. 9Sžsk 22/2017 zo dňa 16. mája 2018, ktorým podľa § 22 ods. 1 písm. a/ SSP postúpil vec vedenú na NS SR pod sp. značkou 9Sžsk/22/2017 na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu. Veľký senát rozhodol o otázkach rozhodujúcich pre posúdenie veci nasledovne: odpoveď 1/ otázku: dohoda medzi inštitúciami dvoch alebo viacerých členských štátov EÚ podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia musí byť určitá čo do obsahu, ako aj subjektov, ktorých sa má určenie uplatniteľných právnych predpisov týkať a zároveň musí byť zachovaná v akomkoľvek formáte (napr. písomne, na elektronickom nosiči, atď.) a založená do spisu Sociálnej poisťovne. Odpoveď na 2/ otázku: definitívne určenie uplatniteľnej legislatívy iného členského štátu Európskej únie od určitého dátumu podľa čl. 16 (3) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009, ktorým sa vykonáva nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia alebo vzájomnou dohodou podľa čl. 16 (4) vykonávacieho nariadenia vylučuje právomoc Sociálnej poisťovne ako inštitúcie podľa čl. 1 písm. p/ základného nariadenia na rozhodovanie o uplatniteľnej legislatíve. Z uvedených právnych dôvodov kasačný súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie orgánu verejnej správy nie je v súlade so zákonom a krajský súd žalobcu zamietol, kasačný súd rozhodnutie krajského súdu zmenil a zrušil rozhodnutie žalovanej a vec jej vrátil na ďalšie konanie podľa § 462 ods. 2 SSP.

39. Právny názor správneho súdu vyslovený v kasačnou sťažnosťou napadnutom rozsudku, týkajúci sa zisteného stavu veci čo do preukázania, či žalobca reálne činnosť zamestnanca na území Slovenskej republiky vykonával a tiež čo do miesta jeho podnikania, kasačný súd vyhodnotil pre rozhodnutie veci za nadbytočné.

40. O náhrade trov kasačného konania kasačný súd rozhodol podľa § 467 ods. 1 v spojení s § 167 ods. 1 SSP, tak že úspešnému žalobcovi priznal náhradu trov kasačného konania podľa § 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 3 písm. a/ SSP v skrátrenom rozsahu. Vzhľadom na závery uvedené vyššie najvyšší súd námietky žalobcu uvedené v konaní súdneho prieskumu pred správny súdom vyhodnotil bez právnej relevancie, ktoré nepodmienili jeho úspešnosť v tomto konaní. Z dôvodov, že v konaní súdneho prieskumu zákonnosti postupu a rozhodnutí správneho orgánu na základe správnej žaloby vo veciach sociálnych, ak žalobca je fyzickou osobou, správny súd nie je viazaný žalobnými bodmi, kasačný súd zrušil preskúmané rozhodnutie žalovanej a vec jej vrátil na ďalšie konanie, pričom k zrušeniu a vráteniu rozhodnutí žalovanej nedošlo z dôvodov tvrdení žalobcu v žalobe. Súčasne kasačný súd znížil nárok na náhradu trov konania aj z dôvodu, že v danej veci ide o tzv. typizované žaloby. V prejednávaných veciach ide o opakované konania (ďalšie napr. 7Sžsk/17/2017), ktoré sú skutkovo veľmi obdobné s totožnou právnou otázkou, týkajúcou sa uplatnenia práv žalobcu v predchádzajúcich správnych konaniach. Tomu zodpovedali aj jednotlivé podania úspešného žalobcu, čo do rozsahu a obsahu. Na druhej strane pri svojom rozhodovaní o náhrade trov konania kasačný súd prihliadol aj na povinnosť právneho zástupcu riadne plniť procesné povinnosti žalobcu, a to najmä dodržiavanie lehôt a pokynov konajúcich súdov. Po zvážení uvedených hľadísk znížil najvyšší súd žalobcom požadovaný nárok na náhradu trov konania v rozsahu 1/5 majúť za to, že priznanie nároku na náhrady trov konania žalobcovi v celom rozsahu, by v danom prípade bolo v rozpore s materiálnou spravodlivosťou.

41. Toto rozhodnutie prijal kasačný súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.